

T.B.M.M.**TUTANAK DERGİSİ****117 nci Birleşim****20 Haziran 2006 Salı**

Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği Uyum ile Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/1188) (S. Sayısı: 1202) (Devam)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet yerinde.

1202 sıra sayılı kanun tasarısının görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

.....

Böylece, birinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Şimdi, ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm, 9 ilâ 16 ncı maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Trabzon Milletvekili Sayın Akif Hamzaçebi; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Yatırım ve Destek Ajansı Kurulmasına İlişkin Kanun Tasarısının ikinci bölümü nedeniyle görüşlerimi açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım; sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tasarı, Türkiye'ye doğrudan yabancı yatırımların çekilebilmesi için, Türkiye'nin, daha doğrusu, Türkiye'deki yatırım fırsatlarının yabancılara tanıtılması amacıyla görev yapacak olan bir organizasyonun kuruluşunu düzenlemektedir.

Türkiye Yatırım ve Destek Tanıtım Ajansı isimli bu kuruluş, dünyanın birçok ülkesinde vardır; yani, bu, Türkiye'de kurulmak istenen bu kuruluşun benzeri, dünyanın birçok ülkesinde, özellikle, doğrudan yabancı yatırım alanında daha iyi bir yatırım ortamı yaratmak amacıyla çaba gösteren ülkelerin birçoğunda bulunmaktadır.

Türkiye, eski adıyla yabancı sermayeyi, bugünlerde kullanılan adıyla uluslararası sermayeyi veya doğrudan yabancı yatırımları çekebilmek amacıyla, yaklaşık 50 yılı aşkın bir zamandan beri çaba göstermektedir. Türkiye bu konuda ilk düzenlemesini 1954 yılında 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununu kabul ederek yapmıştır. 6224 sayılı Kanun, bugün için belki teşvik bile sayılamayacak bazı özellikleri nedeniyle, o günlerin Türkiye'sinin ekonomik ortamı ve dünya ekonomik ortamı içerisinde teşvik sayılabilecek bir özelliğiyle, Türkiye'ye yabancı yatırımları çekebilmek amacıyla bir çerçeve çizmiştir. O günlerde, bu yasayla, yabancı sermayeye verilen en önemli teşvik Türkiye'de faaliyet gösterilmesi sonucunda elde edilen kârın diğer ülkelere transfer edilmesidir. Bugün için teşvik denemeyecek bu özellik, o günlerin ekonomik ortamı içerisinde bir teşvik özelliği taşıyordu.

Türkiye 1954 yılında kabul ettiği bu Yasayla 2003 yılına kadar gelmiş ve 2003 yılında kabul ettiği 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunuyla yeni bir çerçeve çizmiş ve birçok düzenlemesini bu Yasa içerisine almak suretiyle yabancılar için daha kolay takip edilebilir bir mevzuat oluşturmuştur.

2003 yılındaki bu temel düzenlemenin öncekinden en büyük farkı doğrudan yabancı yatırımların Türkiye'ye gelmesinde herhangi bir izin alma zorunluluğu bulunmamasıdır. Yasa, daha önce izinle gelen yabancı sermaye için bu izni kaldırmak suretiyle oldukça önemli bir adım atmıştır.

2003 yılındaki bu Yasaya kadar, onun öncesinde, yine, 1989 yılında o zamanki hükümetin almış olduğu ve liberalizasyon kararları olarak isimlendirebileceğimiz kararlar, Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırımlara bakışında yine bir önemli değişiklik, önemli bir dönüm noktasıdır; ancak, bütün bunlara rağmen, Türkiye, maalesef, doğrudan yabancı yatırımları çekmede başarılı olamamıştır. Rekabet ettiği ülkelerle ülkemizi kıyasladığımızda bu konuda Türkiye'nin mesafe aldığını söylemek, maalesef, mümkün değildir.

Türkiye, 2000 yılından bu yana daha iyi bir yatırım ortamı yaratabilmek amacıyla çeşitli düzenlemeler yapmaktadır. Şirket kuruluşlarının basitleştirilmesi, doğrudan yabancı yatırımlar için 2003 yılında kabul edilen Yasayla izin zorunluluğunun kaldırılması bunların en önemlileridir. Yine, Kurumlar Vergisinde geçtiğimiz günlerde yapılan indirim bu çerçevede değerlendirilebilecek bir diğer karardır. Şimdi de, görüşmekte olduğumuz bu Ajansın kurulması, bugüne kadar atılmış olan adımların sonuncusu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ajans kurulmasıyla, Türkiye, yabancı yatırımcılara Türkiye'nin, yani, Türkiye'deki fırsatların tanıtılması amacıyla daha esnek bir yapı oluşturmaktadır. Bugüne kadar kamunun üstlendiği bir görevi, özel sektör ağırlıklı olarak oluşturulan yeni bir organizasyon üstlenecektir. Ancak, değerli arkadaşlar, 1954 yılında başlayan yabancı sermayeyi çekme çabasında bugün nereye geldiğimiz konusunda bir değerlendirme yaparsak, Türkiye'nin bu konuda başarılı olduğunu söylemenin mümkün olmadığını düşünüyorum. Rakamlar da esasen bunu göstermektedir.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı isimli örgütün, kısa adıyla UNCTAD isimli örgütün 2005 yılında yayımladığı Dünya Yatırım Raporundan bazı rakamları sizlerin dikkatine sunmak istiyorum:

2004 sonu itibariyle dünyada 9 trilyon dolarlık doğrudan yabancı yatırım stoku bulunmaktadır. 2000 yılında en yüksek düzeyine ulaşmış olan bu yatırımlar, 2001 yılındaki 11 Eylül olayından sonra bir azalış seyri içerisine girmiş, 2001'de yüzde 41 oranında bir azalış, 2002'de yüzde 13 ve 2003 yılında da yüzde 12 oranında bir azalış olduğunu görüyoruz. 2001 sonrası başlayan bu düşüş eğilimi 2004 yılında tersine dönmüş ve 2004 yılından itibaren doğrudan yabancı yatırım miktarında yine bir artış eğilimi içerisine girildiğini görüyoruz. 2004'te yüzde 2 artışla doğrudan yabancı yatırımlar 648 milyar dolara, 2005 yılında da yüzde 38 oranında artışla 897 milyar dolara ulaşmıştır. Söz konusu artış, 2001 sonrası meydana gelen artışlar önemli ölçüde şirket birleşmeleri ve satın almaları nedeniyledir. Bunun dışında, yeni yatırım amacıyla doğrudan yabancı yatırımın diğer ülkelere yönelmesi, bu toplam rakam içerisinde çok büyük boyutlarda değildir.

Yine, 2004 yılında dünyadaki doğrudan yabancı yatırımların yüzde 64'ünü gelişmiş ülkelerin çektiğini, kalan yüzde 36'nın ise gelişmekte olan ülkeler tarafından çekildiğini görüyoruz. Yani, hâlâ, ağırlık, gelişmiş ülkeler tarafındadır. Doğrudan yabancı yatırımcıların çok büyük bir kısmını gelişmiş ülkeler çekmektedir. Türkiye, 2,7 milyar dolarla, 2004 yılında,

dünya sıralamasında 35 inci sırada yer almaktadır. Ancak, gelişmekte olan ülkelerin gerek toplam doğrudan yabancı yatırımcılar içerisindeki aldıkları pay gerekse imalat sanayinden aldıkları, imalat sanayi yatırımlarından aldıkları payın eski yıllara kıyasla 2004 yılında yükselmiş olduğunu ve önümüzdeki dönemde de bu yükselişin devam edeceğini söyleyebiliriz.

Ancak, Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımlara baktığımızda, bu yatırımların, yeni yatırım, istihdam yaratan yatırım amacıyla gelmekten çok, daha çok portföy yatırımı şeklinde geldiğini; yani, Türkiye'deki mevcut şirketlerin satın alınmasına yönelik olarak geldiğini görüyoruz. Bakınız, Hazine Müsteşarlığının yayınladığı Uluslararası Doğrudan Yatırımlar raporuna göre, 2006 yılında yayınlanan bu rapora göre, Türkiye'de en büyük 5 uluslararası doğrudan yatırımlar şunlar olarak gözüküyor: Birincisi Garanti Bankası, ikincisi Turkcell, üçüncüsü Türk Telekom, dördüncüsü Dışbank, beşincisi Yapı Kredi Bankası.

Değerli arkadaşlar, görüldüğü gibi, yabancı sermayenin, uluslararası sermayenin Türkiye'de ilgi duyduğu alanlar, sanıldığı gibi, başka, farklı alanlar değil, yeni yatırımlar değil, daha çok telekomünikasyon ve finans kesimi olduğu görülmektedir.

Bu listeye, esasen, 2001 sonrası finans kesiminde yer alan ve bugün içinde bulunduğumuz süreçte de devam eden birtakım satın almaları da eklediğimizde, tablonun çok daha kabarık olduğunu görürüz, banka sayısının çok daha fazla olduğunu ve TMSF'nin sattığı Telsimi eklediğimizde, telekomünikasyon sektörüne olan ilginin olağanüstü yüksek olduğunu görürüz.

Türkiye'de doğrudan yabancı yatırımın ilgi duyduğu üçüncü alan gayrimenkul sektörüdür değerli arkadaşlar. Yabancılar, Türkiye'deki gayri menkullere, taşınmazlara yine büyük ilgi duymaktadır; yani, şunu demek istiyorum: Ajans kurulması Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırımları çekebilmek amacıyla yaptığı olumlu bir adımdır belki; ama, sonuca ulaşmak için çok yetersiz bir adımdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, lütfen tamamlayabilir misiniz.

Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan; teşekkür ederim.

Türkiye'nin yabancılarla "Türkiye'nin fırsatı" olarak tanıtılabileceği unsurlar gerçekte çok fazla değildir. Bakın, Türkiye, işgücü maliyeti açısından, diğer ülkelerle kıyaslandığında, sadece Uzakdoğu ülkeleriyle değil, onları bir kenara bırakalım; ama, üyesi olmaya çalıştığımız Avrupa Birliğine üye olan ülkelerle bile kıyasladığımızda, kötü bir noktadadır.

Bakın, işgücü maliyetinin 2004 yılı rakamlarını vermek istiyorum size: Çalışılan saat başına maliyet, dolar cinsinden, Polonya'da 2,54'tür, Romanya'da 0,53'tür, Türkiye'de 3,46'dır değerli arkadaşlar. Çin, Hindistan ve diğer Uzakdoğu ülkelerini saymıyorum, çok çok aşağıdadır. Yani, Türkiye'nin, gerçekte, fırsatları o kadar fazla değildir.

Yine, istihdam üzerindeki vergi yükünün Türkiye'de yüzde 42,7 ile OECD birinciliğine oturan bir oran olduğunu görürsek, yine, Türkiye'nin, işgücü maliyeti açısından son derece olumsuz durumda olduğunu görürüz.

Değerli arkadaşlar, tasarının bütününe baktığımızda, tasarıda yer alan, ajans yapılanması içerisinde yer alan Danışma Kurulunun yeteri kadar aktif bir yapıda olmadığını görüyoruz. Danışma Kurulu yapılanması eksiktir, sadece ilgili bakanlar ve özel sektör temsilcilerinden oluşuyor. Buraya sivil toplum örgütlerinin de mutlaka girmesi gerekir, bu konuda faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin mutlaka girmesi gerekir. Yine, doğrudan Türkiye'deki yatırım fırsatlarının tanıtılması amacıyla faaliyet yapacak bu kuruluşun yatırım destek ve tanıtım stratejilerini belirleme açısından da ajans Danışma Kurulunun daha etkin bir yapıya ve görev alanına kavuşturulması gerekir diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Son cümlelerim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) Her şeye rağmen, Türkiye Yatırım ve Destek Ajansının hayırlı olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (CHP ve AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.